

Vrij lezen leerjaar 1 en 2 vmbo-g/t

Doelen

- Leerlingen zijn op de hoogte van het belang van lezen en het plezier dat je van lezen kunt hebben.
- Leerlingen weten wat verhalende en informatieve boeken zijn en weten de weg naar mediatheek of bibliotheek te vinden.
- Leerlingen ontwikkelen een leessaak.
- Leerlingen ontwikkelen een intrinsieke motivatie om te lezen.
- Docenten van alle vakken zijn op de hoogte van het belang van (veel) lezen, en dragen dit ook uit.

Didactische richtlijnen

In het voortgezet onderwijs is het meestal niet mogelijk ruimte te creëren voor vrij lezen binnen schooltijd. Wel kunt u het vrijetijdslezen bevorderen, d.w.z. het lezen buiten schooltijd, in de vrije tijd. Lezen in de vrije tijd levert veel op voor de taalontwikkeling, zonder dat het tijd kost op school. De volgende richtlijnen zijn daarbij relevant.

Richtlijn 1: Bespreek met de leerlingen waarom lezen belangrijk is en waarvoor je het allemaal nodig hebt.

Dit is een activiteit die u het beste aan het begin van het schooljaar kunt plannen. Haak aan bij de ervaringen van de leerlingen. Laat hen ook in de toekomst kijken: wat gaan zij na het voortgezet onderwijs voor opleiding volgen, wat voor werk willen gaan ze doen en wat voor rol speelt lezen daarbinnen? Gaan ze naar het mbo, realiseren ze zich dan dat ook daar gelezen moet worden en dat een taalexamen deel uitmaakt van de examinering?

Richtlijn 2: Zorg voor een rijke, gevarieerde leesomgeving.

Zorg ervoor dat er in de schoolmediatheek een ruim aanbod aan leesmateriaal aanwezig is, met fictie, informatieve boeken, strips, tijdschriften en kranten. Zorg voor variatie naar onderwerp en naar niveau. Hang in de klas posters op van (al dan niet verfilmde) boeken. En laat zien dat u zelf ook een lezer bent.

Richtlijn 3: Stimuleer leerlingen om ook buiten schooltijd te lezen.

Praat met leerlingen over lezen in 'eigen tijd'. Doen ze dat wel eens en wat lezen ze dan? Bespreek na een vakantie wat de leerlingen in de vakantie gelezen hebben. Betrek ouders bij het leesgedrag thuis. Geven de ouders hun kinderen wel eens een boek voor hun verjaardag?

Richtlijn 4: Maar de leerlingen vertrouwd met de bibliotheek.

Zijn de leerlingen bekend met de openbare bibliotheek? De mediatheek én de openbare bibliotheek kunnen een belangrijke rol vervullen in het wegwijs maken van leerlingen in het enorme boekenaanbod. De bibliotheek kan bibliotheekbezoeken verzorgen die u samen met de bibliotheekmedewerker uitvoert. Bovendien kan de bibliotheek u ondersteunen bij de uitvoering

van leesbevorderende projecten. Laat leerlingen zien hoe ze digitaal kunnen zoeken, lenen en lezen.

Richtlijn 5: Help leerlingen de boeken te vinden die geschikt voor hen zijn.

Geef leerlingen de gelegenheid om kennis te maken met nieuwe schrijvers, genres en onderwerpen. Geef hun boekentips, laat zien hoe je snel kunt beoordelen of een boek iets voor je is, of het je bevalt, en laat de leerlingen vooral *elkaar* boekentips geven. Wijs hen erop dat ook mediathecarissen en bibliothecarissen vaak uitstekende adviseurs zijn en maak hen wegwijs (of laat hen wegwijs maken) in het labelsysteem van de bibliotheken (B-, C- en D-boeken). Controleer ook of de leerlingen in staat zijn om te beoordelen of een boek geschikt voor hen is.

De vaardigheid om geschikte boeken te kiezen, kunnen leerlingen benutten bij fictielezen, wat een regulier onderdeel is van het curriculum Nederlands (zie het deel over fictielezen binnen UTC). Ook hiervoor moeten leerlingen buiten schooltijd lezen. Daarnaast kunt u stimuleren dat de andere schoolvakken gebruik maken van de mogelijkheden om fictie in te zetten. Hiervoor biedt de website www.entoen.nu aansprekende voorbeelden. De bibliotheken hebben speciale collecties bij de vensters van de canon van de Nederlandse geschiedenis.

In het vmbo, vooral in de beroepsgerichte leerwegen maar ook nog in de theoretische leerweg, zitten veel zwakke lezers. Uit onderzoek blijkt dat zij evenveel profijt hebben van lezen als niet-zwakke lezers (Mol en Bus, 2011). Voor deze leerlingen is het extra urgent om boeken te selecteren (of hen daarbij te helpen) die hen direct 'pakken' en die tegelijk leesbaar zijn voor hen. Een paar criteria voor dit soort boeken in het verhalende genre:

- Het boek is bij voorkeur spannend. Onderzoek wijst uit dat spanning en suspense voor vmbo-leerlingen (zowel jongens als meisjes) aantrekkelijk is (Tellegen 2007).
- Het boek bevat voor leerlingen in de onderbouw interessante en herkenbare morele dilemma's en bevat identificatiemogelijkheden.
- Het boek is niet te omvangrijk (maximaal 200 pagina's).
- Het boek is niet te moeilijk, zowel cognitief als qua leesbaarheidsniveau.

Het is raadzaam om jongens extra aandacht te geven in het kader van vrij lezen. De leesmotivatie van jongens is over het algemeen minder sterk dan die van meisjes en ook hun taalvaardigheid is gemiddeld minder sterk ontwikkeld.

Tijdsbesteding

U kunt aan de buiten schooltijd te besteden tijd aan vrijetijdslezen vanuit school geen eisen stellen; belangrijk is vooral dat leerlingen een positieve attitude ontwikkelen ten opzichte van lezen.

Toetsing en differentiatie

Aangezien we vrij lezen vooral zien in de sfeer van leespromotie, en het een activiteit betreft die in de vrije tijd wordt ondernomen, is toetsing niet van toepassing.

Differentiëren is in zoverre van belang dat aansluiting wordt gezocht bij de interessesfeer van leerlingen. Tegelijk kunnen leesvoorkeuren ook worden ontwikkeld, dus het is niet uitsluitend een kwestie van zoeken naar aansluiting.